

Tánc ház táncanyanyelv

Lelkes Lajos, a Kertészeti Egyetem táncgyűjtésének vezetője azon három koreográfus egyike, akik a tánc házat meghonosították Magyarországon.

— Ezt az erdélyi falvakban napjainkig élő közös szórakozási formát néhány budapesti táncgyűjtés eleinte csak a saját örömeire ízlelgette. Rövidesen vidéki együttesek is csatlakoznak hozzájuk. Kiderült, hogy az együttesek tagjain kívül mások is szívesen járnak a tánc házba. Így körülöttük kialakultak a nyitott tánc házak. Kezdetben művelődési házak tömege próbálkozott meg a szabad idő eltöltésének ez új formájával, a színvonalas tudású zenekarok és szuggesztív oktatók száma azonban határt szabott a mozgalom terjedésének. Egész Budapesten talán öt-hat jó zenekar van. A másodrangú együttes ebben a műfajban még kevésbé vonzó, mint a popzenében.

Hogy miért nincs több jó tánc házi zenekar? Talán az igény sem túlzottan nagy irántuk: kevesebb próbálkozó közül kevesebb a kiváló. De ha művelődéspolitikailag fontosnak tartanánk a tánc házat, több gondot fordítanánk a zenészképzésre. Tudom, hogy egy-két zeneiskolában tanítanak népi hangszereket, a Népművelési Intézetnek is volt egy tanfolyama, de úgy látszik, ez kevés. Egy dolgot különösen nem értek. A tánc ház elsősorban a fiataloké — a KISZ miért nem tekint a maga ügyének? Ott van a KISZ Központi Művészegyüttese: kapott már attól egyetlen népzenezt a tánc házmozgalom? Az az együttes is csak a vendéglátóiparnak nevel utánpótlást. . .

És ha már itt tartunk: tisztában

vagyunk vele, hogy jelentős tömegek szórakozási igényeit a vendéglátóipar elégti ki. Gondoltunk már arra is, hogy népi hangszeres együtteseket népszerű szórakozóhelyeken léptessünk fel. A bítkorszak leleménye — az erősítő — lehetővé teszi, hogy érdekes hangzású hangszerek (duda, tekerőlant) megfelelő hang erővel szólaljanak meg. A cél végül is az, hogy az emberek megismerjék és elfogadják azt a hangszeres zenei anyanyelvet, melytől különféle okokból elidegenedtek.

A legfőbb eredményt természetesen nem a vendéglátóipartól várjuk: az anyanyelvi nevelésért a legtöbbet az iskola teheti. A tánc és a hangszeres zenélés örömét a gyerekkorban kell megismerni. Anyám apácáknál végezte a tanítóképzőt, de néptáncot, bábozást ő is tanult. Lehetetlen állapot, hogy esztétikai tekintetben ma milyen képzetlenül kerülnek ki a főiskoláról a pedagógusok!

Megkérdezhetné ezek után valaki, hogy nem misztifikált dolog-e a zenei és táncanyanyelv? Nem mindegy, hogyan énekel és hogyan táncol az a fiatal, ha egyébként rendszeren végzi a dolgát? Hallottunk már ilyen kérdést, igaz? Feleljünk rá gyakorlatiasan, pedagógiai szempontból. Nem lebecsülve a diszkót — amely a napi eszmecsereiben szokásos ellentétpárja a tánc háznak —, meg kell állapítanunk, hogy az előbbi kényelmes, eleresztett magatartást enged meg, sőt sugall, míg az utóbbi (legalábbis kezdetben) összpontosított figyelmet, kemény gyakorlást, tanulást, ha úgy tetszik: munkát kíván. Egyebek közt ettől is kevésbé népszerű, de éppen ebben rejlik egyik jelentős értéke: tartást ad, erőfeszítésre készíttet, a teljesítmény örömeivel ismerteti meg a kényelemre hajló nemzedék vállalkozóbb kedvű tagjait. Hogy azután a zenén és a táncon kívül egyéb szellemi értékekhez is hozzá lehet jutni a tánc házban, arra példa akár a Kertészeti Egyetem tánc háza is, amelyet folklórklubnak is nevezünk, jelezvén, hogy a népi kultúrához kapcsolódó beszélgetések, viták, előadások, vetítések is helyet kapnak a műsorban. Példa lehetne, mondok, mert estjeit annak ellenére, hogy zenekarunk jó, csak táncgyűjtésünk tagjai látogatják, az egyetem nem táncos hallgatói közül alkalmanként legföljebb huszan-harmincan. Sokan csodálkoznak ezen,

mondván, hogy hallgatóink zöme vidéki, jobban kellene kötődniük a paraszti kultúrához. A tapasztalat azonban az, hogy a városi és az értelmiségi fiatalság előbbre jár e tekintetben. Sokszor csaknem kedvetem is szegi ez az állapot. Jóllehet, hiszek a mozgalomban, olykor kételkedem benne, hogy valaha is tömegessé válik. Aki fizikailag vagy szellemileg túlterhelt, nem fog magának újabb terheket keresni. Aki falun nőtt föl, többnyire nem a népi kultúrával, hanem a magyar nótával találkozott — aztán jobb is, ha azt megtagadja. . . De azért ez a kultúra létezik, mert a népraajznak az utolsó pillanatban sikerült megmentenie. És azért vagyunk néhányan, akik értékeljük, szeretjük ezt az örökséget. Ha mégsem vagyok egészen pesszimista, az attól van, hogy látom magam körül is az egyre erősödő „nosztalgiát”. Ahogyan ma már a falusi származású emberek is kezdik megbecsülni a régi szerszámokat, korsókat, tarisznyákat, mángorlókat, várható, hogy az ilyesfajta szellemi kultúra iránti érdeklődés is növekedni fog. Ha az emberek felismerik, hogy gépiesedő (szürkülő?) életükben nemcsak kényelemre, kikapcsolódásra, feloldódásra van szükségük, hanem a harmóniában és az erőfeszítésekben rejlő esztétikai élményre is, akkor a tánc házmozgalom bizonyosan népszerűbb lesz.

Csak győzzük addig kitartással, és érezzük jobban a társadalom figyelmét erőfeszítéseink iránt.

(TRENCSÉNYI)

Májusi számunkban hiányosan jelent meg az **Amatőr Színjátszók Tanácsának** névsora.

Kimaradtak:

LESZKOVSKY ALBIN tanár (Sárbogárd)

SZÉKELY ISTVÁN tanár (Budapest)

TÖRÖK GÁBOR rendező, művelődés házigazgató (Torony)